

Natuurbeschermingsnieuws

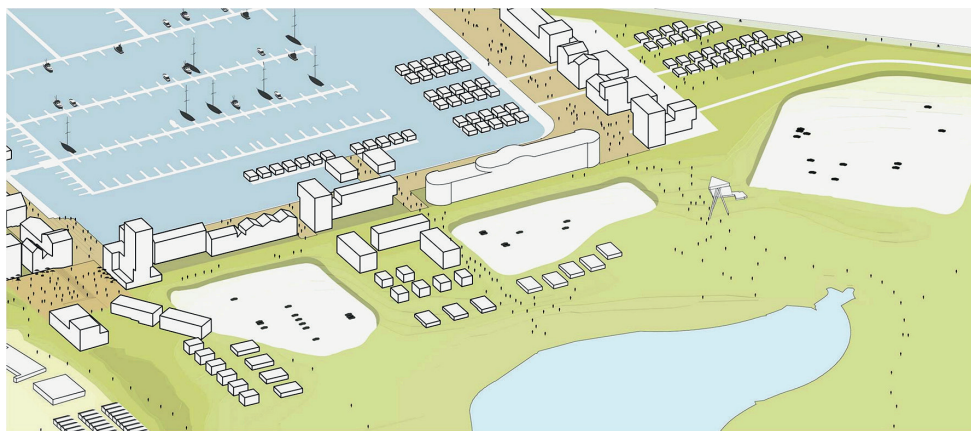
Grootschalige bouwplannen voor IJmuiden aan Zee

Het lijkt met het recente nieuws van het natuurbeschermingsfront een beetje op het weer van deze zomer: af en toe regen, maar ook zonneschijn. Minder leuke en leuke berichten wisselen elkaar af.

Plan Kustplaats IJmuiden aan Zee - bedreiging voor de natuur?

Voor natuurliefhebbers rond IJmuiden werd het einde van de komkommertijd ruw verstoord door berichten over een nieuw grootschalig bouwplan voor IJmuiden aan Zee. U weet wel dat kwijnende gebied rond de 'Marina Seaport', de zeejachthaven van IJmuiden tussen Zuidpier en het Kennemermeer. Een drietal commerciële ontwikkelaars ziet kans om dit in het verleden nooit goed van de grond gekomen gebied een nieuwe impuls te geven. Hun plannen voor 'Kustplaats IJmuiden aan Zee' hebben ze in een 'ambitiedocument' vervat. Gelukkig betreft het nog geen concreet uitgewerkt plan, waarover hopelijk nog gesproken kan worden.

Toch zet het ambitiedocument al onmiskenbaar de toon. Nadat eerdere pogingen om het gebied op te stuwen in de vaart der volkeren waren mislukt, tracht het document met veel reclametaal - 'IJmuiden is stoer, niet voor watjes' - bestuurders ervan te overtuigen dat het nu echt moet gaan lukken. Volgens de initiatiefnemers 'was er nooit een beter moment dan nu' om van de Kustplaats IJmuiden aan Zee een daverend succes te maken. Waaraan dat vertrouwen wordt ontleend, wordt overigens niet duidelijk. De hoge ambities vertalen zich ook in een omvangrijk programma. In en om de haven moeten in de komende 10 jaar 600 tot 850 nieuwe

TOEKOMSTBEELD zuidelijk deel tussen jachthaven en Kennemermeer

Bron: Ambitiedocument Kustplaats aan Zee

permanente, deels drijvende woningen en 150 recreatiewoningen verrijzen, met uiteraard de nodige extra horeca- en parkeervoorzieningen.

Bij dat soort ambitieuze plannen worden tegenwoordig bijna standaard ook begrip-pen gehanteerd als ‘duurzaam’ en ‘verantwoord’. Tot nu toe blijft het daarbij helaas bij mooie woorden. Aan de direct aanpalende natuur van het Kennemermeer – niet zo maar een natuurgebied, maar onderdeel van Natura 2000 - besteedt het document nauwelijks aandacht. De nu al door vele bezoekers met honden sterk verstoorde natuur rond het meer dreigt nog verder te worden aangetast. Ten zuiden van de haven wordt zelfs tot op korte afstand van het meer gebouwd. Het natuurgebied wordt in het document vooral beschouwd als een gebied dat ten dienste moet staan van de nieuwe bewoners. Er wordt alleen aandacht besteed aan de toegankelijkheid via fiets- en wandelpaden. Het Duinlandschap wordt puur als ‘openbare ruimte’ gezien. Het document zegt letterlijk: *‘Doel is om met nieuw duinlandschap de nu nog abrupte hoogteverschillen te verzachten, samenhang te creëren in het gebied en de verbinding te maken met het duinmeer en de Kennemerduinen.’* Over de gevolgen voor de natuurwaarden geen woord. Helemaal erg is dat de initiatiefnemers aan de gemeente vragen om voor een periode van 5 jaar een algehele ontheffing van het bestemmingsplan te krijgen. Zeg maar dat zich in IJmuiden aan Zee gelegaliseerd Wild West taferelen mogen afspelen.

Het spreekt voor zich dat de Vogelwerkgroep dit niet zo maar kan laten gebeuren. Het Kennemermeer is ook voor vogels een te waardevol gebied. In samenwerking met andere natuurorganisaties zoals de Stichting Duinbehoud en de Vrienden van het Kennemerstrand zullen wij de ontwikkelaars en de raad attent maken op de wettelijke verplichting om de externe effecten op Natura 2000 te onderzoeken en de benodigde maatregelen te treffen om negatieve effecten te voorkomen. Echte duurzaamheid zou in onze ogen overigens inhouden dat niet alleen negatieve effecten worden voorkomen maar ook wordt gekeken naar potenties voor verbetering van natuurwaarden. Met een dergelijke benadering zou zo’n project wellicht voor de natuur zelfs kansen bieden in plaats van een bedreiging te vormen.

Ecologisch Uitvoeringsprogramma Haarlem

Het is in deze rubriek al vaker genoemd. Haarlem voert als enige gemeente binnen ons werkgebied een actief natuurbeleid, vastgelegd in het Ecologisch Beleidsplan. Bij dat plan hoort ook een substantieel jaarlijks budget om met gerichte maatregelen bij te dragen aan een verhoging van natuurwaarden binnen de stad. Alleen was voor buitenstaanders, waaronder ook de Vogelwerkgroep, lange tijd onduidelijk waaraan dat geld zou worden besteed. Intussen is daarover eindelijk duidelijkheid gekomen. Spaarnelanden, het bedrijf dat voor de gemeente al het groen beheert en dus ook het ecologisch beleid uitvoert, heeft dit jaar een gedetailleerd Ecologisch Uitvoeringsprogramma opgesteld. Een concept daarvan is zowaar in een overleg met een breed samengestelde klankbordgroep besproken. De Vogelwerkgroep en andere natuurorganisaties mochten vooraf ook ideeën en wensen inbrengen.

Een flink deel van het beschikbare budget gaat naar een ecologisch beheer van belangrijke wegbermen, de realisering van mantelvegetaties etcetera. Maar er zijn ook enkele maatregelen die specifiek gericht zijn op vogels. Zo komt er bij het Vogel-hospitaal een huiszwaluwentil te staan. Het meest opzienbarend van het plan voor

2016 is dat de gemeente dit jaar nog een plan wil maken om de weidevogelstand in de Hekslootpolder weer gezonder te maken. Het aantal weidevogels in deze polder loopt al heel wat jaren sterk achteruit. Enige tijd geleden al zijn plannen gemaakt om een deelgebied - de Oude Spaarndammerpolder ten oosten van het Assendelver voetpad - beter geschikt te maken voor weidevogels. Door een gebrek aan initiatiefnemer en geld zijn die plannen echter nooit uitgevoerd. De gemeente Haarlem heeft nu met geld uit het budget van het Ecologisch Beleidsplan aan Landschap Noord-Holland opdracht gegeven om een aangepast plan uit te werken dat wel uitvoerbaar is. Het spreekt voor zich dat natuurorganisaties als de Vereniging tot Behoud van de Hekslootpolder en de Vogelwerkgroep nauw bij de planvorming worden betrokken.

Oproep voor suggesties voor vogelvriendelijke maatregelen in Haarlem

Ook in de komende jaren zal er opnieuw budget beschikbaar komen voor verbetering van natuurwaarden in Haarlem. Heb je ideeën of suggesties, laat het dan vooral weten! Wie weet wordt jouw idee of droomwens zo maar werkelijkheid. Jouw idee kun je doorgeven aan Chris Brunner brunner@xs4all.nl

Herinrichting en beheer Eindhovenout Haarlem

Ook onder Haarlemmers is Eindhovenout, het meest westelijke deel van de Haarlemmerhout, een weinig bekend gebied. In zekere zin begrijpelijk, omdat dit restant van de voormalige buitenplaats Eindhovenout, beter bekend als het Huis met de Beelden, tamelijk verscholen ligt achter de Wagenweg en ingeklemd tussen sportvelden, de school Sancta Maria en de Leidsevaart. Het is ook geen herkenbaar samenhangend gebied. Het bestaat uit drie heel verschillende deelgebieden. Dicht tegen de Leidsevaart ligt het zogenaamde Vogelbos, het vroegere hakhoutbos van de buitenplaats, tegenwoordig zoals de naam al zegt waarschijnlijk het meest vogelrijke bosgebied in de stad. In tegenstelling tot het Vogelbos is het Voorbos nabij het Huis met de Beelden openbaar toegankelijk, maar weinig aantrekkelijk ingericht. Vanwege achterstallig onderhoud lijkt het een wat kwijnend bestaan. En dan is er nog de al jaren geheel verwaarloosde Heemtuin, een verwilderde strook grond tussen Sancta Maria en het Vogelbos. In de winter is het een haveloos gebiedje, in de zomer een bijna ondoordringbare wildernis.

In samenwerking tussen de gemeente en de Adviescommissie Haarlemmerhout, waarin ook de Vogelwerkgroep vertegenwoordigd is, is er nu eindelijk een plan voor een gedeeltelijke herinrichting van het Voorbos tot stand gekomen. Doel is het Voorbos voor bezoekers én natuur aantrekkelijker te maken. Ook de Heemtuin wordt in verbeterde vorm geheel hersteld en voor het publiek wat beter toegankelijk gemaakt. Eerst leek het nog alsof de plannen puur bedoeld waren om het Voorbos vooral een parkachtig karakter te geven en daarmee voor bezoekers aantrekkelijker te maken. Op zich prima om het parkgebied rond het koepeltje, het meest zichtbare restant van het buitenplaatsverleden groter en aantrekkelijker in te richten. Met de eerst geplande operatie dreigde echter een onnodig groot aantal bomen te moeten sneuvelen. Aan het ecologisch beheer van het zeer gevarieerde eromheen liggende bosgebied en aan het herstel van de Heemtuin was nog vrijwel geen aandacht be-

Het **VOORBOS** van Eindhovenout met het koepeltje. Foto: Chris Brunner

steed. Vanuit de Adviescommissie zijn toen concrete voorstellen ingebracht om dat hiaat te dichten. Omdat het anders niet wilde lukken hebben de groene vertegenwoordigers in de commissie uiteindelijk zelf de tekenpen ter hand genomen om duidelijk te maken wat hen voor ogen stond. Uiteindelijk pakte de gemeente deze ideeën dankbaar op. Nu ligt er een plan waar iedereen achter kan staan. Voor de gemeente een pluim, omdat ze ook geld heeft weten vrij te maken voor het herstel van de Heemtuin. Een leuk detail uit de plannen: er komt ook een ijsvogelwand langs de sloot tussen Vogelbos en Heemtuin, op een plek waar zich dit jaar al een ijsvogelpaar enkele weken lang heeft laten zien. Met grote inzet wordt eraan gewerkt om de werkzaamheden nog dit najaar tot uitvoering te brengen.

Het Vogelbos, het voor vogels belangrijkste deelgebied van Eindhovenout, blijft bij deze herinrichting buiten schot en wordt zelfs met een klein stuk grond vergroot. De al langer lopende werkzaamheden om ook voor dit kwetsbare gebied tot een beheersvisie te komen bevinden zich in een afrondende fase.

Commotie rond kap bomen en nieuwbouw Haarlem

Ook uit Haarlem is er niet alleen maar positief nieuws te melden. Dit jaar was er weer veel commotie over te kappen bomen, in de ogen van de Natuurbeschermingscommissie overigens niet altijd terecht. Bij het Woningbouwplan Vijverpark op het nog braakliggende terrein tussen Schipholweg en Boerhavelaan ging het echter ook in onze ogen fout. Praktisch al het bestaande groen en bomen is in het vroege voorjaar al gerooid of gaat verdwijnen. Een gemiste kans om aan het nieuwe woongebied op die plek een extra kwaliteit te geven. De meeste commotie daarover ontstond omdat de informatie aan de gemeenteraad een ander beeld had geschetst. Daarin stond dat slechts een klein aantal bomen zou verdwijnen, terwijl het feitelijk al in de eerste fase om meer dan 20 volgroeide bomen ging. Wat ons daarbij het meeste stoorde was dat de gemeente op geen enkele wijze invulling gaf aan haar eigen Ecologisch beleid. Dit unaniem door de raad vastgestelde plan formuleert de volgende visie: *‘De gemeente Haarlem is in 2030 een duurzame, diverse, vitale stad met een*

hoge ecologische waarde. Hoe gaan we dit bereiken? Door ecologie één van de basis principes bij ruimtelijke planning te maken.’ Voor ons was snel duidelijk dat deze visie (ook) in het plan Vijverpark (weer) niet ten uitvoer is gebracht. Dit wringt in onze ogen te meer, omdat Haarlem in vergelijking met andere Nederlandse steden weinig openbaar groen heeft in de stad.

Samen met de KNNV afdeling Haarlem en IVN Zuid-Kennemerland hebben we raad en college in een brief opgeroepen de eigen visie bij komende nieuwbouwplannen ook daadwerkelijk ten uitvoer te brengen. Ook wij zien in dat bij nieuwbouwprojecten lang niet altijd al het bestaande groen en bomen behouden kunnen worden. Waar het ons om gaat is dat er een zorgvuldige en voor de raad te controleren afweging plaatsvindt. En dat bij elk substantieel bouwplan, waarop de gemeente direct invloed heeft, gericht wordt gezocht naar mogelijkheden voor ‘natuurinclusief bouwen’. Bovenaan in zo’n benadering staat te bezien of en op welke wijze bestaande waardevolle groenelementen en bomen kunnen worden behouden en in het nieuwbouwplan geïntegreerd. Delen van het nieuw te realiseren groen kunnen een gerichte ecologische invulling krijgen en/of er kan specifieke nestgelegenheid voor vogels, bijen en vleermuizen worden gerealiseerd.

Het heeft nogal lang geduurd, voordat we antwoord op deze brief kregen. Maar de reactie is positief. Het college laat in zijn antwoord weten onze aanbevelingen met betrekking tot het natuurinclusief bouwen te onderschrijven. In september volgt een gesprek met de beide verantwoordelijke wethouders waarin zal worden besproken hoe aan dit streven handen en voeten kan worden gegeven. Ondertussen hebben ook gesprekken plaats gevonden over een nog zo goed mogelijke ecologische invulling van de eerste fase van het plan Vijverpark.

Bouwrijp maken **VIJVERPARK** op een kale vlakte. Foto: Chris Brunner

■ Chris Brunner